E 28/2025 vp
EU / Kevään 2025 ”viinipaketti”

Komission ehdotus COM/2025/137 final EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI asetusten (EU) 1308/2013, (EU) 2021/2115 ja (EU) 251/2014 muuttamisesta viinialan ja maustettujen viinituotteiden tiettyjen kaupan pitämistä koskevien sääntöjen ja alakohtaisten tukitoimenpiteiden osalta

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta, perjantai 16.05.2025

Jertta de Mazières MMM/RO/MARY, jertta.demazieres@gov.fi

Ehdotus pohjautuu syksyllä 2024 neljä kertaa kokoontuneen viinialan korkean tason työryhmän (HLG, The High Level Group on Wine Policy) 17.12.2024 julkaistuihin suosituksiin.

Ehdotuksella on tarkoitus vastata viinisektorin rakenteellisiin haasteisiin, jotka johtuvat paitsi ilmastonmuutoksen vaikutuksista, myös kysynnän rajusta laskusta ja kuluttajatottumusten muutoksista. Myös geopoliittinen tilanne vaikuttaa merkittävästi globaaleihin viinimarkkinoihin.

Tavoitteena on toimeenpanna suosituksista ne, joiden toimeenpano on kiireellisintä ja kohtuullisen helppo toteuttaa nopealla aikataululla.

Ehdotukseen ei sisälly tarvetta muuttaa kansallista lainsäädäntöä, vaan asetusmuutokset voidaan toimeenpanna Suomessa Ruokaviraston ja Valviran ohjeistuksia muuttamalla.

Ehdotuksella ei ole EU-budjettivaikutuksia sillä muutokset on tarkoitus toteuttaa viinisektorin olemassa olevan budjettikehyksen sisällä. Myöskään kansallisia kustannuksia ei ole tiedossa uusien säännösten toimeenpanoon liittyen.

Kansallinen ja EU-tason käsittely

- Komission ehdotus on annettu 28.3.2025 (suomenkielinen versio 8.4.2025).
- Maatalouden erityiskomitea (MEK) esittely ja alustava keskustelu 7.4.2025, käsittely 5.5.2025. Jäsenmaat ovat toimittaneet kirjallisia kommentteja18.4.2025 mennessä.
- Valtioneuvoston E-selvitys E 28/2025 vp on toimitettu 17.4.2025 eduskuntaan.
- Komission tavoitteena on saada paketti hyväksyttyä ja julkaistua vuoden 2025 aikana, mutta tarkempaa käsittelyaikataulua tai –tapaa ei ole vielä esitelty.

Pääasiallinen sisältö

Ehdotetaan muutettavaksi kolmea asetusta:

- EU:n markkinajärjestelyasetuksen 1308/2013 niitä säädöksiä, joissa säädetään viininistutusoikeuksista ja viinituotteiden pakkausmerkinnöistä.

- Maustettujen viinituotteiden asetusta 251/2014 siltä osin, kun se koskee maustettujen viinituotteiden määritelmiä, kuvauksia, pakkausmerkintöjä ja nimisuojaa niissä tapauksissa, että niistä on poistettu alkoholia.

- Maataloustukirahaston ja maaseuturahaston asetusta 2021/2115 siltä osin, kun se koskee yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelmia.

Muutokset asetukseen (EU) n:o 1308/2013

Uudelleenistutuslupiin liittyviä sääntöjä muutettaisiin joustavimmiksi. Samoin kriisitoimiin liittyviä sääntöjä (kriisitislaus, sadon korjaaminen raakana, viiniviljelmien vapaaehtoinen raivaus). Tiiviimpää yhteistyötä tuottajajärjestöjen kanssa tuetaan.

Ehdotuksella vastataan tarpeeseen harmonisoida vähäalkoholisten ja alkoholittomien viinien merkintöjä kuluttajille.

- nimitys ”alcohol-free” (suomennettu: alkoholiton), jos alkoholipitoisuus ei ole yli 0.5 %, lisäyksellä ”0,0 %”, jos alkoholipitoisuus ei ole yli 0,05 %
- nimitys ”alcohol-light” (suomennettu: vähäalkoholinen), jos alkoholipitoisuus on yli 0,5 % ja vähintään 30 % alle kyseisen tuotteen normaalin minimi-alkoholipitoisuuden
- Pakkausmerkinnöissä olisi lisäksi oltava maininta ”valmistettu alkoholia poistamalla”.

Samalla on tarkoitus selkeyttää ja päivittää vähäalkoholisten ja alkoholittomien kuohuviinien valmistustapoja koskevia sääntöjä.

Viinin pakkausmerkintöjen osalta komissiolle ehdotetaan annettavaksi toimivalta antaa delegoituja säädöksiä kielivapaasta QR-koodien merkintäjärjestelmästä, käyttämällä esim. jäsenvaltioiden ja tuottajien ehdottamaa i-kirjainta tai kuluttajille helposti identifioitavissa olevaa muuta kuvaa tai symbolia.

Muutokset asetukseen (EU) N:o 251/2014

Maustetuissa viinituotteissa sallittaisiin vähäalkoholisten ja alkoholittomien tuotteiden valmistus niin, että pohjana voisi käyttää vähäalkoholista tai alkoholitonta viiniä. Tämä on kuitenkin selkeästi mainittava tuotteen pakkausmerkinnöissä, ettei kuluttajia johdeta harhaan.

Samalla ehdotetaan, että Glühweinia saisi jatkossa valmistaa myös rosé-viinistä ja hedelmäviinistä, kuitenkin niin, että tämä käy selkeästi ilmi pakkausmerkinnöistä.

Maustettujen viinituotteiden pakkausmerkintöjä yhtenäistettäisiin viinin pakkausmerkintöjen kanssa.

Muutokset asetukseen (EU) n:o 2021/2115

Tuottajaryhmät koskien nimisuojattuja tuotteita voisivat jatkossa saada tukea viiniturismin kehittämiseen ja kolmansiin maihin suunnattuihin menekinedistämistoimiin. Menekinedistämistoimien enimmäiskesto olisi jatkossa viisi eikä kolme vuotta.

Lisäksi jäsenmaat voisivat kasvattaa EU-tukiosuutta toimissa ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja sopeutumisessa (enintään 80 % tukikelpoisista investointikuluista).

Kansallinen lainsäädäntö

- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Valvira, ohjaa ja valvoo yli 2,8 tilavuusprosenttia sisältävien alkoholijuomien valmistajien ja maahantuojien omavalvontaa ja vastaa alkoholin tuotevalvonnasta. Enintään 2,8 tilavuusprosenttia sisältävien juomien ohjeistuksesta ja valvonnasta vastaa Ruokavirasto.

  Kansallisesti pakkausmerkinnöistä säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa elintarviketietojen antamisesta kuluttajille (834/2014).

  Ehdotukseen ei sisälly tarvetta muuttaa kansallista lainsäädäntöä, vaan asetusmuutokset voidaan toimeenpanna Suomessa Ruokaviraston ja Valviran ohjeistuksia muuttamalla.

Suomen kannat valtioneuvoston E-selvityksessä 1/4

Suomi suhtautuu komission asetusehdotukseen myönteisesti. On hyvä, että viinialan EU-tason säännöksiä tarkistetaan huomioiden muuttunut toimintaympäristö, keventäen samalla hallinnollista taakkaa sekä lisäten kuluttajainformaatiota.

Ottaen huomioon suomalaisten kuluttajien kasvavan kysynnän vähäalkoholisille ja alkoholittomille viineille ja viinituotteille, Suomi näkee tärkeänä, että komissio kehittäisi ja harmonisoisi alkoholittomien ja vähäalkoholisten viinien ja viinituotteiden pakkausmerkintöjä sekä näiden tuotteiden yleisiä säännöksiä. Suomi katsoo, että kansanterveyden näkökulmasta on kannatettava asia, että kuluttajille tarjotaan aiempaa enemmän alkoholittomia tai vähäalkoholisia tuotteita.

Suomen kannat valtioneuvoston E-selvityksessä 2/4

Viinin pakkausmerkintöjen osalta Suomi kannattaa EU-tasolla harmonisoitua, kielivapaata ainesosaluettelon ja ravintoarvoilmoituksen QR-koodin merkintäjärjestelmää, jolla voitaisiin sallia esim. i-kirjaimen tai muun kuluttajille helposti identifioitavissa olevan kuvan tai symbolin käyttö.

8.12.2023 voimaan tullut viinin pakkausmerkintöjä koskeva uudistus ei mahdollistanut tätä, mikä on johtanut sääntöjen erilaisiin tulkintoihin eri jäsenmaissa ja sekä kuluttajille että tuottajille ja muille toimijoille epäselvään ja hankalaan tilanteeseen.

QR-koodeja käytetään myös markkinointikeinona ja olisi tärkeää, että kuluttaja identifioisi heti, minkä QR-koodin takaa löytyvät ravintoarvoilmoitus ja ainesosaluettelo. Selkeä, kielistä vapaa otsikointi on erityisen tärkeää varsinkin tapauksissa, joissa etiketeissä on kaksi tai useampia QR-koodeja, kuten jo nyt on joissakin viinipulloissa (yksi pakollisille merkinnöille, toinen mainostamistarkoituksessa, esim. linkki viinitilan sivuille).

(Valviran ohjeistuksen mukaan sähköistä esittämistapaa ei tämän hetken tulkinnan mukaan ole pakollista otsikoida, mutta Valvira suosittaa, että kuluttajan palvelemiseksi näin tehtäisiin suomeksi ja ruotsiksi. Monet eri kieliversiot etiketeistä ovat tuottajille haasteellisia.)

Suomen kannat valtioneuvoston E-selvityksessä 3/4

Suomen mielestä ehdotettu nimitys ”alcohol-light” (kevyt-alkoholinen viini, tosin ehdotuksen suomennoksessa ”vähäalkoholinen”) voi olla kuluttajia harhaan johtava, sillä suomalaiset kuluttajat yhdistävät sen usein painonhallintaan eikä pienempään alkoholipitoisuuteen, vaikka se ravitsemusväitteiden näkökulmasta tarkoittaa ”jotain vähennetty jostain”. Nimitys ”low-alcohol” (vähäalkoholinen) olisi Suomen mielestä kuluttajille selkeämpi nimitys.

Pakkausmerkintöjä koskevissa päätöksissä olisi tärkeää ottaa huomioon myös eri kieliversiot. Ilmaisujen tulisi olla myös suomeksi ja ruotsiksi selkeitä sekä kuluttajan että kaupan näkökulmasta.

Vähäalkoholisten ja alkoholittomien kuohuviinien valmistustapoja koskevia sääntöjen muuttaminen niin, että sallittaisiin vähäalkoholisten kuohuviinien valmistamisen myös käyttämällä pohjana vähäalkoholista tai alkoholitonta viiniä, joka voidaan hiilihapottaa tai se voidaan käyttää toisessa käymisessä (second fermentation) selkeyttäisi Suomen näkökulmasta nykytilannetta, jossa tämä jo käytännössä sallitaan komission ohjeistuksen perusteella.

Suomi toivoo komissiolta tarkennuksia ehdotukseen, jonka mukaan maustetuissa viinituotteissa sallittaisiin vähäalkoholisten ja alkoholittomien tuotteiden valmistus niin, että pohjana voisi käyttää vähäalkoholista tai alkoholitonta viiniä. Erityisesti on selvitettävä tarkemmin, mikä vaikutus ehdotuksella olisi glögiin ja sen valmistukseen.

Muuta

Koska Suomi ei ole viinintuottajamaa, eivät viinin tuotantoon liittyvät säännökset koske Suomea. Esitys ei myöskään kasvata viinisektorille myönnettävää EU-rahoitusta. Näin ollen Suomella ei ole tarvetta ottaa näitä koskeviin kohtiin kantaa.

Suomi ei nykyisellään ole EU:ssa viinintuottajamaa. Nykyisen hallituksen ohjelmaan sisältyy kirjaus: ”Suomi hakee listautumista EU:n viinintuottajamaiden luetteloon.”